

Motion till riksdagen 2026/27:37

av Louise Meijer (M)

Avskiljande av ledamot från uppdraget på grund av valfusk

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en riksdagsledamot genom domstolsbeslut ska kunna skiljas från sitt uppdrag när personen döms för brott mot 17 kap. 8 § brottsbalken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Enligt 4 kap. 11 § regeringsformen får en ledamot skiljas från uppdraget endast om han eller hon genom brott har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget. Ett sådant beslut fattas av domstol. Bestämmelsen kompletteras av 20 kap. 4 § brottsbalken, som anger att den som har valts till ett statligt eller kommunalt uppdrag med vilket följer myndighetsutövning får skiljas från uppdraget om personen har begått ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller däröver och genom brottet har visat sig uppenbart olämplig. Bestämmelsen har i rättspraxis tillämpats på riksdagsledamöter.

Brottet otillbörligt verkande vid röstning regleras i 17 kap. 8 § brottsbalken. För brott av normalgraden döms den som vid val till en allmän befattning eller vid annan utövning av rösträtt i ett allmänt ärende söker hindra omröstningen, förvanska dess utgång eller på annat sätt otillbörligen inverka på omröstningen. Straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt är straffet fängelse i högst fyra år. Vid bedömningen ska det särskilt beaktas om gärningen har begåtts med våld eller hot om våld eller har innefattat missbruk av tjänsteställning. Dessa omständigheter är särskilt angivna bedömningsgrunder, men bedömningen av om brottet är grovt ska göras med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Det innebär att en dom för grovt otillbörligt verkande vid röstning kan uppfylla kravet i 20 kap. 4 § brottsbalken på att brottets straffskala ska omfatta fängelse i minst två år. Brott av normalgraden har däremot endast sex månaders fängelse i straffskalan och kan därför inte läggas till grund för att skilja en riksdagsledamot från uppdraget enligt den bestämmelsen. Detta gäller även om brottet har haft direkt samband med det val där ledamoten fick sitt mandat.

Det är inte en rimlig ordning. Den som har anförtratts ett av Sveriges främsta demokratiska uppdrag måste ha respekterat de regler som gör fria och rättvisa val möjliga. Även valpåverkan som inte bedöms som grov är tillräckligt allvarlig för att visa att en ledamot är uppenbart olämplig för uppdraget, särskilt om gärningen har syftat till att gynna den egna kandidaturen eller påverka det val där mandatet erhöles.

Lagstiftningen bör därför ändras så att en dom för otillbörligt verkande vid röstning samt tagande av otillbörlig förmån vid röstning, det vill säga brott mot 17 kap. 8 § brottsbalken, kan ligga till grund för att skilja en riksdagsledamot från uppdraget även när brottet inte har bedömts som grovt.

Louise Meijer (M)